

Kommunedelplan bolig. Oppsummering av Innspill til planprogram med kommunedirektørens vurderinger

(rev. skrivefeil 6.622_MD)

Avsender	Innspill	kommunedirektørens vurderinger
Rødt Moss	1. Foreslår å endre navnet på planen til «Boligpolitisk kommunedelplan» i tråd med formålet som er å styrke rollen som boligpolitisk aktør.	Kommunedirektøren mener forslaget er godt og tydeliggjør planens hensikt og innhold. Anbefaler å endre navn til «Boligpolitisk kommunedelplan» Konklusjon: Merknaden medfører endring
	2. Formål: Foreslår å legge til «boligbygger» under beskrivelse av kommunens roller under beskrivelsen av formål	Kommunen er også selv eier og ansvarlig boligbygger. Tas til etterretning. Konklusjon: Følgende formulering under formål endres slik: Formålet med kommunedelplanen er å styrke kommunen som boligpolitisk aktør gjennom rollene som premissleverandør, myndighetsutøver, pådriver, samfunnsaktør, boligbygger og tjenesteyter. Konklusjon: Merknaden medfører endring
	3. Formål: Underavsnitt om kommunens roller og boligpolitiske virkemidler- samordnet innsats bør flyttes opp til første avsnitt etter innledende tekst	Avsnittet om samordnet innsats er ment å vektlegge i planen for å være i stand til å kunne nå samfunnsmålene med tilhørende tema og problemstillinger beskrevet i avsnittene over. Kommunedirektøren anbefaler derfor at avsnittet blir stående. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	4. Formål: Følgende bør komme tydelig fram: «...å endre dagens negative boligutvikling i kommunen, som bidrar til ekskludering av en økende del av befolkningen, økt ulikhet, sosioøkonomisk segregering og boligområder med lite variasjon, og erstatte dette med en utvikling der alle, også folk med vanlig og lav inntekt, får tilgang til god, rimelig og trygg bolig, samtidig som en ivaretar hensynet til bærekraftig arealbruk, klimavennlig områdeutvikling og natur»	Kommunedirektøren er enig i at variasjon i boligtilbudet etter pris og ulike behov er noe planen skal tilstrebe ved å ta i bruk eksisterende virkemidler og eventuelt utforske nye. Dagens boligutvikling og behov framover er ikke ferdig kartlagt. Situasjon og utviklingstrekk vil utredes og beskrives i kunnskapsgrunnlaget til planen, gjennom statistikk, dialog, medvirkning og analyse. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring

Avsender	Innspill	kommunedirektørens vurderinger
	5. Planprogrammet bør gjennomgående tydeliggjøre en urovekkende utvikling når det gjelder boligtilbudet for folk med vanlig inntekt i tillegg til vanskeligstilte. Det vises til sykepleierindeksen.	<p>Kunnskapsgrunnlaget som utarbeides til planen vi tydeliggjøre utfordringene og gi grunnlag for hvilke utfordringer som skal prioriteres i planen, samt hvilke virkemidler som egner seg. Sykepleierindeksen vil også kommenteres i kunnskapsgrunnlaget.</p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring</p>
	6. Utredningsbehov: de to siste kulepunktene om befolkningen som helhet bør løftes opp (med ref. til 5. over)	<p>Kommunedirektøren støtter forslaget og flytter punktene opp i avsnittet om utredningsbehov.</p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører endring</p>
	7. Formål/Utredningsbehov: Påpeker viktigheten av tredje boligsektor som et nødvendig virkemiddel i å styrke kommunens rolle. Tydeliggjøre at formålet skal være å utrede og utvikle en tredje boligsektor i Moss, regulert av kommunen og det offentlige for å sikre rimelige, gode og trygge boliger til folk flest med vanlig og lav inntekt.	<p>Begrepet «tredje boligsektor» er ikke brukt i planprogrammet, men ulike roller og samarbeid om helhetlig bruk av virkemidler er vektlagt. Ulike modeller utredes og utvikles innenfor rammen av en tredje boligsektor. Det er viktig å ha en omforent forståelse av hva «tredje boligsektor» kan være i Moss og hvilken rolle en tredje boligsektor kan ha. Dette vil bli et viktig tema i planprosessen. Kommunedirektøren anbefaler å legge til følgende under avsnittet «kommunens roller og boligpolitiske virkemidler – samordnet innsats:</p> <p><i>«Samordning av virkemidler i samarbeid med utbyggere, utleiere, boligbyggelag, statlige og regionale aktører blant annet med bruk av samarbeidsavtaler og tilskuddsordninger. En «tredje boligsektor» med egne rammer og betingelser vurderes.»</i></p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører endring</p>
	8. Utredningsbehov: bør tilføye at det er behov for å utrede en tredje boligsektor	<p>Begrepet «tredje boligsektor» er drøftet i ulike utredninger og offentlige debatter og brukes av mange. Kommunedirektøren anbefaler å klargjøre betydningen av begrepet «tredje boligsektor» og hvilke modeller og muligheter som kan benyttes.</p>

Avsender	Innspill	kommunedirektørens vurderinger
		Konklusjon: Merknaden medfører endring
	9. Gjeldende kunnskapsgrunnlag: Vise til utredninger av tredje boligsektor, som for eksempel Oslo kommunes utredning i 2020.	Kommunedirektøren anbefaler å ta med innspillet videre i arbeidet med kunnskapsgrunnlaget sammen med flere kilder som omhandler tema. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	10. Formål: foreslår følgende: « ...en del av formålet med boligplanen, er å sette kommunen bedre i stand til å utvikle og gjennomføre en aktiv tomtestrategi, herunder: - Å regulere og utnytte kommunale/offentlige tomter til boligutbygging, med sikte på å bygge boliger til regulerte boligpriser. - Å styrke kommunens evne til å kjøpe opp og bygge ut eiendommer til boligformål, blant annet gjennom en aktiv, i motsetning til dagens passive, finans forvaltning.	Tomtestrategien, med tiltakene som skisseres i innspillet er en del av den boligpolitiske verktøykassa som vil vurderes og ses i sammenheng med andre virkemidler. Kommunedirektøren mener dette vil bli en del av utredningen. Se også vurdering under. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	11. Utredningsbehov: foreslår behov for følgende: - Kartlegging av hva som i dag finnes av tilgjengelige kommunale/offentlige tomter i kommunen. - Utredning av hvilken rolle MKE og Rygge Tomteselskap har i forvaltning av kommunale tomter i dag og bør ha i framtida. - Utredning av en kommunal tomtestrategi for en boligutvikling i Moss, som er sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig.	Kommunedirektøren mener planprogrammet langt på vei ivaretar innspillet, men anbefaler å føye til som følger under utredning: Dagens kommunale eiendommer; tomter, boliger og formålsbygg som sykehjem, bo- og servicesenter, og omsorgsboliger vil gjennomgå og evalueres. Det vil gjøres vurderinger av omfang, lokalisering, takt og kvalitet på kommunal bygging og utleie. Konklusjon: Merknaden medfører endring
	12. Formål: sikre folk med vanlig og lav inntekt rimelige og trygge leieboliger, prisregulerte og til under «gjengs leie»/markedspris	Kommunedirektøren anbefaler å ta med innspillet i planarbeidet uten at det medfører endring i planprogrammets formål.

Avsender	Innspill	kommunedirektørens vurderinger
		Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	13. Utredningsbehov: lage kunnskapsnotat om hvordan sammenlignbare land (som Danmark og Sverige har utviklet gode ordninger for leie og eie.	Det er interessant å se til andre lands ordninger. Beskrivelse av disse vil kunne innarbeides i kunnskapsgrunnlaget knyttet til drøfting av kommunens rolle. Kommunedirektøren anbefaler å ta med innspillet i videre arbeid uten at det medfører endringer i planprogrammet. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	14. Viser til mulig åpning for boligpolitiske endringer med nåværende regjering: «..Det bør legges inn formuleringer i planprogrammet, som gjør det mulig for kommunen, med henvisning til boligplanen, aktivt å utnytte de mulighetene som eventuelt måtte komme ved en endring i nasjonale rammer, som PBL, Husbanken og boligbeskatninga.	Kommunedirektøren foreslår å ta høyde for eventuelle endringer under avsnittet om nasjonale føringer. Det legges inn en formulering om dette under overskriften: Rammer, føringer og forventninger. Konklusjon: Merknaden medfører endring
	15. Gjeldende kunnskapsgrunnlag: Ber om å vise til Rapport 2021-74 Sosial bærekraft og planbestemmelser.	Det er en relevant utredning om mulige krav som kommunene kan stille krav om i sin arealplanlegging. Kommunedirektøren foreslår å legge til denne. Konklusjon: Merknaden medfører endring
	16. Utredningsbehov: Bør utrede hvor langt kommunen kan gå når det gjelder krav til utbyggere i reguleringsbestemmelser og utbyggingsavtaler angående: - Kommunal tildelingsrett/prisregulering på en andel av boligene i en utbygging. - Bruk av en del av den planskapt ekstraprofiten ved omregulering til boligformål til å redusere prisene på boligene i en utbygging. - Modeller for boligorganisering og -finansiering, som utvidet ordning med leie-til-eie, etablererboliger og innsats-for-leie.	Planprogrammet legger opp til å gjennomgå mulige virkemidler som ligger i reguleringsplanlegging og utbyggingsavtaler. Mer detaljert vil disse beskrives i kunnskapsgrunnlaget. Punktene vil tas med i videre arbeid med kunnskapsgrunnlag og virkemiddelbruk.

Avsender	Innspill	kommunedirektørens vurderinger
	<ul style="list-style-type: none"> - Brukskrav, som sikrer kvalitet i boligens utforming, inkludert minstestørrelse og forbud mot ettromsleiligheter. - Nabolagskvalitet, inkludert sosial infrastruktur og kommunale formålsbygg, fellesskapsløsninger, gode, solrike og grønne uterom, minsteavstander som sikrer lys og luft mm. - Variert boligsammensetning. - Større innslag av næring og friområder, for å unngå privatiserte og livløse boligområder, jfr. utbygginga på Fleischer brygge. - Tilrettelegging for og styrking av ikke-kommersielle boligutbyggere, som boligsamvirke/-kooperasjonen, boligbyggerlag og boligstiftelser. - Bidrag til kommunale formålsbygg og sosial infrastruktur, som omsorgsboliger, grendehus, barnehager, ungdomsklubb, krisesenter, lokaler for frivillig sektor 	<p>Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring</p>
	<p>17. Utredningsbehov: Kartlegge rollen til dagens boligaktører i kommunen, som Vannsjø boligbyggerlag, borettslag og sameier</p>	<p>Planprogrammet legger opp til dialog og samarbeid med flere aktører, herunder boligbyggelag mfl. Det utarbeides en interessentliste over mulige samarbeidsaktører og arenaer. Kommunedirektøren mener at innspillet er ivaretatt.</p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring</p>
	<p>18. Føringer: formulering om at når hovedformålet er å styrke kommunen som boligpolitisk aktør, innebærer dette også å styrke kommunens evne til å ta på alvor, operasjonalisere og sette ut livet slike overordna føringer</p>	<p>Planprogrammet understreker viktigheten av konkrete gjennomførbare tiltak i planen. Tiltakene som vedtas må innarbeides i økonomisk handlingsplan og øvrig plan- og styringssystem. Kommunedirektøren mener innspillet er ivaretatt.</p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring</p>

Avsender	Innspill	kommunedirektørens vurderinger
Søndre Jeløy Vel	Utbygging på Jeløy: Det er nødvendig å stoppe utbygging på Jeløy inntil infrastrukturen er bedret med ny forbindelse over kanalen. Dette må gjøres av hensyn til sikkerhet (brann, ulykker, ekstremvær)	Kommunedirektøren anbefaler å ta hensyn til kapasiteten i påvente av utbedringer/ny bru når det gjelder utbyggingsplaner på Jeløy. Dette må konkret ivaretas gjennom andre planer og politiske vedtak, som behandling av områdeplaner og reguleringsplaner. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	Bomiljø og nærområder: Påpeker at det er uheldig når fortetting skjer på utbyggers premisser i stedet for å ivareta gode bomiljø og nærområder.	I planprogrammet løftes tema fortetting og bomiljøkvalitet. Definisjon og innhold i «bomiljøkvalitet», samt bruk av virkemidler vil bli drøftet i planprosessen og utarbeides i planen. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	Medvirkning: Ønsker å delta aktivt i planprosessen, for eksempel i referansegruppe, plangruppe høringskonferanse ol.	Søndre Jeløy Vel vil være viktig bære som informant i arbeid med kunnskapsgrunnlaget og en betydningsfull interessent når det gjelder utforming av planen. Merknaden tas til etterretning. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
Vannsjø Boligbyggelag	Samarbeid og medvirkning: Påpeker at boligbyggelagene har hatt en viktig rolle i boligpolitikken historisk, nasjonalt og lokalt, men at samarbeidet de senere år er redusert. Vannsjø boligbyggelag er en viktig samarbeidsaktør med 196 borettslag og sameier, ca. 8000 leiligheter og 15-20 000 beboere. Fremmer mulig samarbeid (med kommune og Husbanken) om boligbygging og -framskaffelse. Konkrete samarbeidsområder kan være: - Partnerskap om utbygging og tomteervervelse. - Bomiljø. - Tilrettelagte leiligheter - Være kommunikasjonsplattform mot borettslag og sameier	Vannsjø Boligbyggelag vil også være en viktig samarbeidspartner når det gjelder kunnskapsgrunnlag og planutforming. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring (men det vil gjennomføres møter og dialog både boligbyggelaget, andre utviklere, velforeninger og andre interessenter.

Avsender	Innspill	kommunedirektørens vurderinger
	Ønsker møte med kommunen om samarbeid og rolle i planprosessen, for eksempel i referansegruppe.	
Ekholt og Dilling velforening	1. Botilbud for eldre og demente: Påpeker utviklingen av demente i Moss. Uttrykker at velferdsteknologien ikke kan kompensere nok for demens hos hjemmeboende. Er urolig for at kommunen ikke vil være aktiv nok som igangsetter overfor utbyggere til å legge til rette for «eldrebo» mm.	Framtidig behov for tilbud til demente vil utredes. Alternative boformer vil også være et viktig tema i planen. Innspillet vil tas med i arbeidet videre. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	Utnytte kunnskapen som er innhentet i «Leve hele livet»-prosjektet. Samtidig bør en allerede nå komme i gang med bygging og øke kapasiteten på seniorbo, omsorgsboliger og sykehjem i takt med boligbyggingen som planlegges og gjennomføres, for eksempel på Høyda. Kommunen må være aktiv, stille tydelige krav.	«Leve hele livet»- prosjektet gir et viktig bidrag til planen. Dette vises til i planprogrammet. Innspill fra prosjektet er også innarbeidet i Kommunedelplan Høyda. For øvrig tas merknaden med som innspill i arbeidet videre. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	Botilbud for eldre (andelsleiligheter ol) vil kunne samlokaliseres med tjenester, kommunale, husvert og vaktmestertjenester og fellesløsninger.	Dette er interessante innspill som tas med i arbeidet videre. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	Det er behov for flere sykehjemsplasser for de med langt fremskredet demens. Demenslandsby bør vurderes, fortrinnsvis ved Ekholt sykehjem.	Innspillet vil vurderes i arbeidet med kartlegging og planutforming. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	Anbefaler fremtidssamtale: Avsette ressurser til forebyggende eldresamtaler om ønsket framtidig bo-tilbud og tjenestetilbud.	Dette er et tiltak som vil vurderes i planen. Innspillet tas med i planarbeidet. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	Bo-former som fremmer generasjonsmøter: kombinere boliger for studenter/unge førstegangsetablerere med senior/omsorgsboliger.	Det vil bli rigget workshops der deltakerne jobber med ideer til ulike løsninger. Dette er et innspill som bør tas med i arbeidet videre. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	2. Fortetting på Vang: Er opptatt av å sikre tilflytting til Vang /Dilling som lokalsenter og skolekrets. Påpeker at det er mange tomter, utbyggingsområder i eksisterende boligområder som er egnet for boliger til barnefamilier prismessig.	Tas med som innspill i arbeidet videre. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring

Avsender	Innspill	kommunedirektørens vurderinger
	<p>3. Møteplasser og grønne områder: Viser til mål og strategier i kommunale planer og fylkesplan om bomiljøkvaliteter og tilgang til grønne lunger og natur, samt lekeområder og tilgjengelige møteplasser. Har forventninger til at dette ivaretas på Høyda-området/Ekholt</p>	<p>Kommunedirektøren viser til kommunedelplan for Høydaområdet som skal gi rammer og forutsetninger for bomiljøkvaliteter som etterspørres. Merknaden tas for øvrig med som innspill i arbeidet videre.</p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring</p>
	<p>4. Nei til Riksvei 19 i dagen eller kulvert over Høyda/Ekholt: Kommunen må kreve at Riksvei 19 ikke ødelegger bokkvaliteten på Ekholt og intensjonene i Høyda-planen.</p>	<p>Viser til pågående planarbeid for Riksvei 19 og kommunedelplan for Høydaområdet der kommunen vurderer hensyn til bokkvalitet og innbyggerinteresser.</p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring</p>
	<p>5. Botilbud til rusavhengig og psykisk lidelse: Ønsker ikke boliger i Tverrveien 6 ved Ekholt sykehjem da beboerne er sårbare og det bor mange eldre i Nordskogen borettslag like ved. Oppfordrer til boligplassering og tilgjengelig bemanning, samarbeid med ideelle aktører og å prioritere rusforebyggende arbeid.</p>	<p>Det legges opp til å drøfte lokalisering av boliger kombinert med tjenester i planprosessen. Merknaden tas med som innspill i arbeidet videre.</p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring</p>
	<p>6. Planstrategi 2020-2024: Viser til en rekke punkter fra planstrategien om grønnstruktur, møteplasser og ulike aktiviteter, utbedring av boliger, bruk av startlån, boligsammensetning, universell utforming. Forutsetter at det blir gjennomført ute i bydelene.</p>	<p>Kommunedirektøren mener merknaden er ivaretatt i planprogrammet.</p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring</p>
<p>Larkollen vel</p>	<p>Regulere nok boligtomter: Påpeker stort behov for boligsosial utvikling i Larkollen. Larkollen mangler boliger i lavere prisklasse. Viser til avslag på planinitiativ pga. hensyn til LNF. Ønsker spesifikk vurdering av områdene Tollefsrød, Holgerveien, Fyrgangen og andre områder som innerst i Medgårdskogen ikke har så høye naturverdier og som ligger nær skole. Det mangler rimelige boliger til småbarnsfamilier, enslige og førstegangsetablerere. Larkollen har viktige institusjoner og arenaer som bygger fellesskap og trenger</p>	<p>Boligbehov og boligtilgang vil beskrives i kunnskapsgrunnlaget. De konkrete områdene som ønskes vurdert må vurderes i forbindelse med en eventuell arealplanrullering. Merknaden for øvrig tas med som innspill i arbeidet videre med kommunedelplanen for bolig.</p>

Avsender	Innspill	kommunedirektørens vurderinger
	flere barnefamilier for å opprettholde det gode lokalsamfunnet. Larkollen trenger også større sosialt mangfold enn i dag.	Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	Ønsker at enkelte nye prosjekter tilegnes fastboende familier, men ønsker ikke boplikt.	Merknaden tas med som innspill i arbeidet videre. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
Statsforvalteren i Oslo og Viken	Generelt: Positivt at også klima er tatt med og viser at kommunen følger opp FNs bærekraftsmål, for eksempel gjennom plassering av boliger. Påpeker viktigheten av støyforhold, tilgang til rekreasjonsområder og at kommunale boliger spres for å hindre segregering og opphoping av levekårsutfordringer.	Merknaden tas med som innspill i arbeidet videre. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	Kunnskapsgrunnlag: Viser til regjeringens plan for universell utforming 2021-2025, ny demensplan 2025 og eget demenskart for kommunene fram mot 2050.	Referansene tas inn i planprogrammet under nytt avsnitt om <u>«Andre relevante kilder»</u> og vil bli brukt i kunnskapsgrunnlaget. Konklusjon: Merknaden medfører endring
	Sosial ulikhet og sosial bærekraft: Støtter oppgradering fra boligsosial plan til kommunedelplan og vekten på levekår og levekårsforskjeller for å vurdere områderettet innsats. Påpeker viktigheten av tverrfaglig arbeid og bred kjennskap til ulike planer. Anbefaler å vektlegge boliger og bomiljø for barn i lavinntektsfamilier, særlig med bruk av startlån for å gå fra leie til eie. Dette gjelder også utviklingshemmede og deres behov for å velge bosted, boform og hvem de vil bo med. Bolig og tjenester til personer med rusproblemer og Psykiske lidelser (ROP) bør også vektlegges.	Kommunedirektøren mener temaene er ivaretatt i planprogrammet og at de anbefalte vektleggingene tas med i arbeidet videre. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	Folkehelse og arealplanlegging: Kommunedelplan bør ses i sammenheng med kommuneplanens arealdel og andre overordnede arealplaner, som kommunedelplan for Høyda, kommunedelplan for Halmstad og for Moss sentrum. Sosial inkludering i nærmiljøet uavhengig av beboernes økonomi bør være et viktig prinsipp.	Kommunedirektøren er enig i at det er viktig å se planene i sammenheng. Når det gjelder arealplanen, er det ikke planlagt rullering denne kommunestyreperioden, men gjeldende arealplan vil sammenholdes med kommunedelplan bolig. Eventuelle nye behov som avdekkes i boligplanarbeidet vil kunne anvendes som grunnlag ved neste rullering av arealplanen.

Avsender	Innspill	kommunedirektørens vurderinger
		Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	Medvirkning: Viser til veileder om barn og unge i plan og byggesak fra KMD. Oppfordrer til å involvere den flerkulturelle befolkningen med egnede metoder.	Barn og unge, og flerkulturelle innbyggergrupper vil bli involvert i planprosessen. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring (da slik aktivitet og involvering allerede er planlagt å inngå i planarbeidet)
	Viser også til statsforvalterens forventninger til kommunal arealplanlegging for 2022, overordnede føringer for kommunal planlegging innenfor statsforvalterens ansvarsområde og statsforvalterens forventningsbrev for 2022.	Dette vises til i planprogrammet og vil bli ivaretatt. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
Viken fylkeskommune	Viktige tema og særlige utfordringer: Støtter generelt innholdet i planprogrammet. Påpeker at det vil komme målkonflikter i planarbeidet. Oppfordrer til å vurdere behov for beskrivelse av planens virkning, en vurdering av de samlede virkningene som kan bidra til nødvendige avveininger og prioriteringer.	Kommunedirektøren sier seg enig i at kommunen bør tilstrebe en vurdering av planens samlede virkning. Dette tas med som innspill i arbeidet videre. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	Ber kommunene om å vurdere parametere som gjør det mulig å måle virkninger av planen over tid. Et oppfølgingsregime vil bidra til å korrigere underveis og lette arbeid med evaluering av planen.	Kommunedirektøren ønsker å ha en ambisjon om å komme fram til noen indikatorer og evalueringsmåter som kan være anvendelige for å følge utviklingen og virkningene av planen. Innspillet tas med videre i planarbeidet. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring
	Medvirkning: Mener det er lurt å utarbeide en medvirkningsplan som følges opp gjennom planprosessen. Oppfordrer til spesielt å ivareta barn og unge og den flerkulturelle befolkningen. Det vises til eksempler fra Bane Nor, samt metoder som gjestebud og folketrakk-veilederen (DOGA) Viser også til annen litteratur og digitale ressurser for barne- og ungdomsmedvirkning.	Medvirkningsplan er tenkt å lage med utgangspunkt i en interessentanalyse. Flerkulturelt råd og medvirkningsråd for ungdom er også villige til å bidra i arbeid med å rekruttere og involvere ungdom og innbyggere med ulik kulturell bakgrunn. Metoder som gjestebud vurderes. Merknaden tas med i arbeidet videre. Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring

Avsender	Innspill	kommunedirektørens vurderinger
	<p>Regionalt: Viser til plangrunnlaget for de nye regionale planene kan gi viktig kunnskap og at samarbeid på tvers blir viktig. Viser også til Vikens samferdselsstrategi 2022-2033 som skal bidra til kommunens stedsutvikling gjennom samordnet areal- og mobilitetsplanlegging. Trekker i tillegg fram folkehelseundersøkelsen 2021 under regionale føringer og utredninger.</p>	<p>Kunnskapsgrunnlaget vil anvendes i planarbeidet. Folkehelseundersøkelsen 2021 er også referert til i planprogrammet.</p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring</p>
	<p>Universell utforming: Det ligger et krav til universell utforming i plan- og bygningsloven § 1-1. Viktige spørsmål i det videre planarbeidet kan være: Hvordan skal universell utforming ivaretas i planen? Skal det oppgis en andel av boliger med livsløpsstandard, og skal det stilles strengere krav enn i TEK17? I Regional planstrategi 2020-2024 til Viken fylkeskommune, legges det vekt på universell utforming som et førende prinsipp. Vi viser til Handlingsplan Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet Norge. 2021–2025 (regjeringen.no).</p>	<p>Viken fylkeskommune stiller sentrale spørsmål som må vurderes i planarbeidet. Universell utforming er avgjørende for å nå visjonen og samfunnsmålene om mangfold, inkludering, og deltakelse. Dette vil løftes som tema og tas med som innspill i arbeidet videre.</p> <p>Handlingsplan Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet Norge. 2021–2025 (regjeringen.no) legges til «Andre kilder»</p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører endring</p>
	<p>Integrering og rettferdig boligplanlegging: anbefaler at et integrert lokalsamfunn, med trygghet og like muligheter for alle, defineres som et overgripende mål i planarbeidet. Viser til SSBs undersøkelse av livskvalitet i Norge 2020 at innvandrere er mindre fornøyde med bosted, fritid og økonomi. Peker på levekår, økonomi, anerkjennelse, inkludering, deltakelse i sivilsamfunnet blant innvandrere bør synliggjøres i planen.</p>	<p>Kommunedirektøren viser til kommunens egne vedtatte visjon og samfunns mål som ivaretar et slikt overgripende mål. SSBs undersøkelse som det vises til vil tas med som underlag i arbeidet videre.</p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring</p>
	<p>Kulturminner og gjenbruk. Byggenæringen står for en betydelig andel av klimagassutslippene. Eldre hus og bygningsmasse er allerede bygget og klimaavtrykket er satt. Med enkle grep kan eksisterende bygg ofte gjøres mer klimavennlige og energieffektive, og dermed gjenbrukes. Bevaring av eldre bygningsmasse kan dermed bidra til å minske klimagassutslippene. Gjenbruk av eksisterende bygningsmasse og kulturmiljøer bør derfor inngå og utredes også i boligpolitisk plan.</p>	<p>Kommunedirektøren mener innspillet er ivaretatt i planprogrammet og vil ta opp temaet i arbeidet videre.</p>

Avsender	Innspill	kommunedirektørens vurderinger
	<p>Dette for å bidra til gode og attraktive bomiljøer og som grep for å redusere klimagassutslipp.</p>	<p>Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring</p>
	<p>Grønne kvaliteter: Viser til stortingsmeldingen Friluftsliv og anbefaler gjennomgående grønne korridorer i sammenheng stier og naturområder</p>	<p>Merknaden er ivaretatt i planprogrammet og tas med som innspill i arbeidet videre.</p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring</p>
	<p>Kunnskap visualisert på kart: Ber kommunen vurdere å kartfeste innspill og annen informasjon, noe som kan bidra til tverrsektoriell forståelse og innsikt i årsakssammenhenger.</p>	<p>Kommunedirektøren vil vurdere dette som en måte å dokumentere resultater fra i medvirkingen.</p> <p>Konklusjon: Merknaden medfører ikke endring</p>